

Cuprins

Povestea lui Arthur Gordon Pym (<i>Prefață</i>)	5
Notă.....	217
Note și comentarii	221

Edgar Allan Poe, *The Narrative of Arthur Gordon Pym of Nantucket*, 1838

© 2008, 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Ivan Alivazovski (1817-1900), *Naufragiu*, 1854

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,

sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

POE, EDGAR ALLAN

Povestea lui Arthur Gordon Pym/Edgar Allan Poe. – trad., note și comentarii de Liviu Cotrău. – Iași: Polirom, 2013

ISBN print: 978-973-46-3592-4

ISBN ePub: 978-973-46-3598-6

ISBN PDF: 978-973-46-3599-3

I. Cotrău, Liviu (trad.)

821.111(73)-31=135.1

Printed in ROMANIA

P^{E.A.}
POE

Povestea lui
Arthur Gordon Pym

Traducere din limba engleză,
note și comentarii de Liviu Cotrău

POLIROM
2013

Capitolul XI

Am petrecut restul zilei într-o stare de timpă letargie, privind vasul care se îndepărta, pînă cînd întunericul, ascunzîndu-l de privirile noastre, ne-a trezit la realitate. S-au întors atunci și chinurile foamei și ale setei, făcîndu-ne să uităm de toate celelalte griji și necazuri. Nimic însă nu se putea face pînă dimineața și, adăpostindu-ne care pe unde, am încercat fiecare să tragem cîte un pui de somn. Mie, unul, mi-a reușit peste așteptări, căci am dormit pînă cînd tovarășii mei, mai puțin norocoși, m-au trezit în zori, ca să ne reluăm încercările de a aduce de jos de-ale gurii.

Era o liniște mormintală, marea, netedă, cum n-o mai văzusem vreodată – vremea, caldă și plăcută. Bricul dispăruse din vedere. Ne-am început treaba smulgînd din loc, nu fără trudă, încă un sart și, după ce le-am legat pe amîndouă de picioarele lui Peters, s-a avîntat într-o nouă încercare de a rîz-bate pînă la ușa magaziei, încredințat că, dacă ajungea la ea în timp util, o va putea deschide cu forța; și spera să facă acest lucru, deoarece coca era mult mai stabilă decît înainte.

A reușit foarte repede să ajungă la ușa și, scoțîndu-și un lanț de la gleznă, s-a căznit în fel și chip să-și croiască drum cu ajutorul lui, dar în zadar, căci panoul era mult mai solid decît se așteptase. Șederea lungă sub apă îl istovise de-a binelea și era absolut necesar ca unul din noi să-i ia locul. Parker s-a oferit pe loc pentru treaba asta; însă după trei încercări neizbutite, și-a dat seama că nici pînă la ușa nu va reuși să ajungă vreodată.

Brațul rănit al lui Augustus făcea inutilă orice încercare din partea lui de a coborî, fiindcă ar fi fost incapabil să forțeze ușa, chiar dacă ar fi ajuns pînă la ea, așa că mi-a venit mie rîndul să trudes întru izbăvirea noastră, a tuturor.

Peters lăsase unul din lanțuri în pasaj și, plonjînd în apă, mi-am dat seama că nu aveam destulă greutate ca să mă țină la fund. Am decis, așadar, ca prima oară să nu încerc altceva decît să recuperez celălalt lanț. Bijbîind după el pe podeaua pasajului, am nimerit peste ceva tare, un obiect pe care l-am apucat degrabă și, fiindcă nu mai aveam timp să văd ce era, m-am întors și am ieșit iute la suprafață. Prada s-a dovedit a fi o sticlă, și e lesne de închipuit bucuria noastră cînd voi spune că am găsit-o plină cu vin de Porto. Mulțumind lui Dumnezeu pentru acest ajutor bine-venit și înveselitor, cu briceagul am scos degrabă dopul sticlei și, după ce am tras pe rînd cîte o dușcă rezonabilă, am simțit cu toții o plăcere de nedescris de la căldura, puterea și violciunea pe care ni le-a insuflat vinul. Am pus apoi cu grijă dopul la loc și cu o batistă am agățat sticla în așa fel încît să nu se poată sparge.

Odihnindu-mă nițel după această norocoasă descoperire, am coborît din nou. De data asta am recuperat lanțul și într-o clipă am ieșit cu el din apă. Mi l-am legat apoi de picior și am coborît pentru a treia oară, convingîndu-mă pe deplin că, în atari condiții, oricît m-aș fi căznit, nu aveam cum să deschid cu forța ușa magaziei. M-am întors, așadar, cuprins de deznădejde.

Se părea că nu mai era nici o speranță și din privirile tovarășilor mei mi-am dat seama că se împăcaseră cu gîndul morții. Vinul le produsese în mod vădit un fel de delir de care eu, unul, eram scutit, poate pentru că, după ce-l băusem, m-am cufundat în apă. Vorbeau anapoda și despre lucruri ce nu aveau nici o legătură cu situația noastră, Peters punîndu-mi întruna întrebări despre Nantucket. Augustus, așijderea, îmi amintesc, s-a apropiat de mine cu un aer serios și mi-a cerut să-i împrumut

un pieptân, fiindcă avea părul plin cu solzi de pește și voia să scape de ei înainte să coboare pe mal. Parker părea mai puțin afectat și a insistat să mă scufund la întâmplare în cabină și să aduc orice s-ar fi nimerit să găsesc. Am acceptat și, la prima încercare, după ce am stat un minut întreg sub apă, am adus sus o valijoară de piele aparținând căpitanului Barnard. Am deschis-o degrabă, cu slaba nădejde că ar putea conține ceva de mâncat sau de băut. N-am găsit însă nimic altceva decât o cutie cu brice și două cămăși de pînză. Am coborît din nou și m-am întors cu mâinile goale. Când am scos capul din apă, am auzit ceva spărgîndu-se pe punte și, ieșind, am văzut că tovarășii mei profitaseră în mod nedemn de absența mea ca să bea restul de vin, după care au scăpat sticla pe jos pe cînd încercau să o pună la loc înainte să-l văd eu. I-am muștrat pentru că se arătaseră atît de nerecunoscători, moment în care Augustus a izbucnit în plîns. Ceilalți doi au încercat să rîdă ca de o glumă bună, dar sper să nu mai am vreodată ocazia să văd așa un rîset: felul în care se strîmbau și se hlizeau era de-a dreptul înspăimîntător. Într-adevăr, stimulentele luate pe stomacul gol pare să fi avut un efect imediat și puternic, căci erau cu toții beți turtă. Cu mare greutate i-am convins să se întindă și numaidecît au căzut într-un somn adînc, însoțit de niște sforăituri grozave.

Atunci m-am trezit, cum s-ar zice, singur-singurel pe bric și prin cap îmi umblau, firește, gînduri dintre cele mai sumbre și mai înfricoșătoare. Nu întrezăream nici o altă perspectivă decât o moarte lentă prin înfometare sau, în cel mai bun caz, înghițiți de prima furtună care s-ar fi iscat, pentru că în starea de epuizare în care eram atunci cu toții nu mai trăgeam nădejde că vom putea supraviețui încă uneia.

Foamea care mă rodea devenise acum aproape de nesuportat și eram în stare să fac orice ca să mi-o astîmpăr. Cu briceagul am tăiat o mică porțiune din valijoara de piele și am încercat să o

măninc, dar n-am putut să înghit nici măcar o bucătică, deși parcă mă mai lăsau chinurile după ce mestecam câteva bucățele și le scuipam. Pe la asfințit, tovarășii mei s-au trezit, rînd pe rînd, sleiți de puteri și îngroziți – o privesc imposibil de descris –, pesemne o stare cauzată de vin, ai cărui aburi se evaporaseră de-acum. Tremurau ca scuturați de friguri și se tînguiau jalnic, cerșind apă. Suferința lor m-a tulburat în cel mai înalt grad, dar m-am bucurat totodată că un șir norocos de împrejurări mă împiedicase să beau și eu din vin și astfel să împărtășesc senzațiile lor de tristețe și de cumplită deprimare. Purtarea lor însă mă îngrijora nespus și mă înfricoșă; fiindcă era limpede că, dacă nu intervenea o schimbare în bine, nici vorbă să mă mai poată ajuta, ca să ne salvăm cu toții. Încă nu renunșasem la ideea de a aduce de jos ceva de mîncare, numai că nu-mi puteam relua încercările pînă ce unul din ei nu va fi fost suficient de treaz ca să mă ajute, ținînd de capătul frînghelei, în timpul cît aș fi zăbovit acolo jos. Parker părea oarecum mai stăpîn pe simțurile sale decît ceilalți, așa că m-am străduit din răputeri să-l trezesc. Socotind că o baie în apa de mare ar putea avea un efect benefic, am reușit să-i prind frînghia în jurul brîului, după care, conducîndu-l pînă la scara de tambuchi (el rămînînd complet nepăsător în tot acest timp), l-am împins în apă și l-am tras imediat afară. Aveam un bun motiv să mă felicit pentru isprava mea, căci omul părea mult mai însuflețit și mai înviorat, și cînd a ieșit, m-a întrebat, cît se poate de rezonabil, de ce-i făcusem una ca asta. După ce i-am explicat motivul, s-a arătat extrem de îndatorat față de mine, spunîndu-mi că de la baie se simțea mult mai bine, după care ne-am apucat să discutăm foarte serios despre situația noastră. Am decis apoi să procedăm la fel și cu Augustus și cu Peters, ceea ce am și făcut numai decît, și șocul le-a fost amîndurora de mult folos. Dădusem peste această idee a contactului brusc cu apa rece într-un tratat de medicină, în care am citit despre

efectul pozitiv al dușului în cazul unui pacient care suferea de *mania a potu*³⁰.

Constatînd că acum mă puteam bizui pe tovarășii mei ca să țină de capătul frîngiei, am mai făcut vreo trei-patru scufundări pînă la cabină, cu toate că, între timp, se întunecase de-a binelea și o hulă domoală, dar lungă dinspre nord făcea ca vasul nostru să fie destul de instabil. În cursul acestor încercări, am reușit să aduc sus două cuțite de bucătărie, un urciol de trei galoane, gol, și o pătură, dar nimic care să se poată mîncă. Găsind aceste obiecte, mi-am continuat eforturile, pînă cînd m-am epuizat complet, dar n-am mai adus nimic. Noaptea, Parker și Peters au făcut și ei, pe rînd, cîteva încercări; și cum nici ei n-au găsit nimic, cuprinși de disperare, ne-am lăsat pîgubași, conchizînd că ne epuizam forțele de pomană.

Am petrecut restul nopții într-o stare de neliniște mentală și trupească de o intensitate greu de închipuit. Au sosit, în sfîrșit, zorii zilei de 16 și, nerăbdători, am început să scrutăm cele patru zări după ajutor, dar fără folos. Marea era tot netedă, străbătută doar de o hulă lungă dinspre nord, ca și ieri. Era a șasea zi de cînd nu mai băgaserăm în gură nici mîncare, nici apă, în afară de vinul de Porto, și era clar că, dacă nu găseam ceva de-ale gurii, nu mai puteam rezista decît foarte puțin. Nu mai văzusem și nici nu voiam să mai văd vreodată niște făpturi atît de emaciate ca Peters și Augustus. În caz că i-aș fi întîlnit pe țarm în starea lor de acum, nu m-aș fi întrebat o clipă dacă îi mai întîlnisem cîndva. Expresia feței li se schimbase complet, într-atît încît nu-mi venea să cred că erau într-adevăr inșii cu care stătusem împreună cu cîteva zile în urmă. Parker, deși îngrozitor de slăbit și atît de nevolnic încît nici capul nu și-l putea ridica din piept, nu ajunsese încă în halul în care se aflau ceilalți doi. Îndura cu multă răbdare, fără să se plîngă de nimic, și se străduia să ne îmbărbăteze în fel și chip. Cît despre mine, cu toate că la începutul călătoriei fusesem destul de bolnav, avînd dintotdeauna o

constituție mai delicată, sufeream totuși mai puțin decît ceilalți, slăbisem mult mai puțin și îmi păstrasem surprinzător de bine agerimea minții, pe cînd tovarășii mei aveau mintea complet sleită, de parcă își trăiau a doua copilărie, afișind mai tot timpul o mutră timpă și niște zîmbete idioate și scoțind pe gură cele mai absurde platitudini. Cîteodată, ca din senin, păreau totuși să-și revină, ca și cînd și-ar fi dat brusc seama de situația lor, și atunci, cuprinși de elan, săreau în picioare și începeau să vorbească un scurt răstimp despre planurile lor de viitor, într-un mod cît se poate de rațional, deși pe chipuri li se putea citi o adîncă disperare. Se prea poate însă ca tovarășii mei să fi avut despre situația lor aceeași părere pe care o aveam eu despre a mea și să fi fost și eu, fără să-mi dau seama, vinovat de aceleași exagerări și imbecilități ca și ei – iată o problemă care nu poate fi nîcicum soluționată.

Pe la prînz, Parker ne-a dat de veste că a zărit pămînt la babord și numai cu mare greutate l-am putut împiedica să sară în mare și să înoate într-acolo. Peters și Augustus nici n-au băgat în seamă vorbele lui, pîrînd adînciți într-o sumbră meditație. Uitîndu-mă în acea direcție, n-am zărit nici urmă de țarm – la drept vorbind, eram mult prea conștient de faptul că ne aflam departe de uscat ca să nutresc o asemenea speranță. Mi-a trebuit totuși mult timp ca să-l pot convinge pe Parker de eroarea lui. În clipa aceea a izbucnit în lacrimi și a plîns ca un copil, în hohote și sughituri, vreo două sau trei ceasuri, pînă cînd, epuizat, a adormit.

Peters și Augustus s-au silit de cîteva ori în van să înghită din bucățile de piele. I-am sfătuit să le mestece și pe urmă să le scuipe; erau însă mult prea istoviți ca să-mi asculte sfatul. Eu am continuat să mestec cîte o bucățică de piele din cînd în cînd și parcă mă simțeam ceva mai bine; lipsa apei îmi pricinuia cea mai mare suferință și m-am abținut să iau o înghițitură din mare numai amintîndu-mi de urmările oribile pe care le avuseseră de îndurat alții aflați într-o situație asemănătoare cu a noastră.